

Nr 121

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om vissa anslag för budgetåret 1961/62 under åttonde huvudtiteln till stöd åt konstnärlig, litterär och musikalisk verksamhet samt till högre konstnärlig utbildning jämte i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln (punkten 5 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet för den 3 januari 1961) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Stöd åt konstnärlig litterär och musikalisk verksamhet för budgetåret 1961/62 beräkna ett anslag av 2 017 000 kronor.

I samband härmed har till behandling av utskottet hänvisats följande motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Källqvist m. fl.* (I: 315) och den andra inom andra kammaren av herr *Rydén m. fl.* (II: 314), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta 1. att staten skall vid utförandet av offentliga byggnader avsätta en procent av byggkostnaderna för konstnärlig utsmyckning samt 2. öka det i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln äskade anslaget till stöd åt »konstnärlig, litterär och musikalisk verksamhet» med 200 000 kronor, så att anslaget för budgetåret 1961/62 uppräknas till 2 217 000 kronor;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Sveningsson* och *Schött* (I: 424) och den andra inom andra kammaren av herrar *Björkman* och *Turesson* (II: 465), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta, att av varje låntagare skall vid landsbibliotek, statsunderstödda folkbibliotek samt skolbibliotek från den 1 januari 1962 uttagas en avgift av två kronor per vuxen låntagare och 50 öre av barn och skolungdom för ett obegränsat antal boklån under ett år;

dels ock en inom andra kammaren av herr *Johansson* i Stockholm väckt motion (II: 375), vari hemställts, att riksdagen måtte i avbidan på särskild proposition i ämnet till Stöd åt konstnärlig, litterär och musikalisk verksamhet för budgetåret 1961/62 beräkna ett anslag av 2 067 000 kronor.

Beträffande motiveringarna för de motionsvis gjorda yrkandena får utskottet hänvisa till motionerna II: 314, II: 465 och II: 375.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat yttranden över motionerna I: 424 och II: 465 från statskontoret och styrelsen för Sveriges författarfond. Härjämte har de fria litterära yrkesutövarnas centralorganisation (FLYCO) inkommit med en skrift i anledning av ifrågavarande motioner.

Statskontoret har anfört följande.

Statskontoret vill erinra, att riksdagen 1954 och 1955 avslagit motionsvis framförda förslag att författarnas ersättning skulle bestridas genom låntagaravgifter. Statsutskottet erinrade i sitt utlåtande (nr 105) vid 1954 års riksdag, att detta alternativ avvisats av samtliga sakkunnigutredningar, som sysslat med denna fråga. Utskottet som vidare framhöll, att ett system med låntagaravgifter skulle medföra en i många fall betungande administrativ börda för biblioteken, ansåg för sin del icke anledning förefinnas att för bestridande av ersättningen frångå den redan år 1930 stadfästa principen att utlåningen skulle vara avgiftsfri.

Enligt statskontorets mening ha i förevarande motioner icke förebragts sådana skäl att det skulle vara påkallat att överväga en ändring av nuvarande ersättningssystem. För övrigt torde motionerna icke lämna tillräckligt underlag för ett beslut om uttagande av låntagaravgifter. På grund av det anförda avstyrker ämbetsverket bifall till motionerna.

Styrelsen för Sveriges författarfond har avgivit följande yttrande.

Styrelsen vill inledningsvis uttala sin uppskattning av motionernas syfte att bereda författarkåren en inkomstförstärkning och vill understryka riktheten av vad motionärerna yttrar om en eftersläpning i den ekonomiska utvecklingen för denna grupp. Det är styrelsen så mycket mera angeläget att framhålla detta, som styrelsen i fråga om det praktiska genomförandet av tanken ser sig nödsakad att förorda andra vägar.

Det har i den sedan decennier förda diskussionen om en biblioteksersättning åt författarna ofta föreslagits, att denna skulle genomföras i form av en låntagaravgift. Det är dock viktigt att framhålla, att detta innebär en sammanblandning av begrepp. Frågan om en biblioteksersättning till författarna och frågan om en låntagaravgift på de offentliga biblioteken är två helt skilda spørsmål som bör besvaras oberoende av varandra. Att lån på biblioteken skall vara fria för allmänheten är alls ingen självklar sak; kommunala inrättningar av olika slag upplåtes för allmänheten än mot avgift, än utan. Men vad besökaren i förekommande fall betalar för är nyttjandet av institutionen som helhet: lokalen, personalens tjänster, böckerna, inte något speciellt inslag i detta, som t. ex. det arbete av författaren till den lånade boken, som ytterst möjliggör det hela. Författarsättningen återigen är att anse som en omkostnad bland andra för bibliotekets drivande, jämställd med utgifter för löner, bokinköp, bokbindning, lokalkostnader och annat. Förhållandet är praktiskt taget identiskt med att det är bokförlaget, teaterföretaget, filminspelningsföretaget, radioföretaget som betalar upphovsmännen ersättning för att deras verk utnyttjas, inte bokköparen, teater- eller biografbesökaren, licensbetalaren.

Man kan mycket väl ha en låntagaravgift utan att författarna får någon ersättning eller — som nu — en författarsättning utan låntagaravgift. Det lär inte i något sammanhang förekomma att man av en »konsument» uttager en avgift, som endast i ett visst hänseende skall utgöra ersättning

för den nytthet han får. Om man föresloge en låntagaravgift speciellt för att täcka bibliotekens utgifter till bokbindarna, skulle det underliga i saken vara uppenbart för envar.

Det är därför en missuppfattning, då det i motionerna sägs att den nu gällande ordningen för bibliotekersättning till författarna innebär en kompromiss mellan principen om fria boklån och författarnas rätt till bibliotekersättning. De två sakerna är inte motsatta, de har inte alls med varandra att göra, man kan inte tala om en kompromiss mellan dem.

Men även om det nu förhåller sig så som här sagts, kunde likväl inte en sådan anordning, låt vara utan motsvarighet i något annat sammanhang, vara en praktisk lösning av en angelägen fråga? Mot tanken på en låntagaravgift finns emellertid sedan gammalt ett starkt motstånd. Under den långa tid, då det svenska folkbiblioteksväsendet byggts upp, med betydande insatser av enskilda och från det allmänna, har det varit en obruten tradition och en som betydelsefull ansedd princip att allmänhetens tillgång till folkbiblioteken var helt fri. Från bibliotekshåll har starkt understrukits att bibliotekens möjligheter att fullfölja sina folkbildande uppgifter och vinna nya läsare är beroende av den fria lånerätten. Så gammal är i varje fall denna tradition, att det skulle medföra en del svårigheter att bryta den. Utan att taga ställning i sak till denna tvistefråga måste styrelsen befara, att den djupt rotade oviljan mot låntagaravgifter skulle så att säga färga av sig på författarsättningen, om de båda skulle kopplas samman; frågan om författarnas ersättning skulle få en psykologisk belastning som den inte förtjänar och som kunde bli ödesdiger.

Enligt styrelsens mening är man på rätt väg med den nu av statsmedel utgående ersättningen, och man bör gå vidare på den vägen. Det är beklagligt att systemet inte fullföljes så att åtminstone ersättningens realvärde bibehålles, men styrelsen är inte beredd att förorda övergång till ett nytt system för ersättning, i stället för eller till komplettering av det nuvarande. På grund härav avstyrker styrelsen motionerna.

FLYCO har framhållit bland annat följande.

Rent principiellt finner *FLYCO* ej anledning att motsätta sig en övergång till avgiftssystemet. När detta nu föreslås infört vid sidan om den statliga bibliotekersättningen åt författarna, varvid denna skulle användas helt — i stället för som nu delvis — till stöd och stipendier, så åsyftar motionärerna en betydande »inkomstförstärkning till de svenska författarna» med hänsyn till kårens »ogynnsamma ekonomiska betingelser», något som *FLYCO* finner värt erkännande.

Av flera skäl måste dock *FLYCO* i nuvarande läge bestämt avstyrka det föreliggande förslaget.

En av de erkända olägenheterna med bibliotekersättningen är den kostsamma och krävande uträkningen av författarpenningen, den individuellt utgående delen av anslaget. Vid övergång till låntagaravgift skulle uppgiften att fördela kvarstå och i mån av högre ersättning kräva större precision: motionärernas förslag om lägre avgift för barn och skolungdom skulle vidare resa problemet lika eller olika stor ersättning för utlåning av barn- och ungdomslitteratur respektive övrig litteratur.

FLYCO delar inte heller motionärernas optimism i fråga om de avgiftsbelagda låntagarkortens framgång hos allmänheten utan befarar dels en nedgång av lånefrekvensen, dels en gentemot författarna ogynnsam reaktion.

I vart fall synes en kombination av avgiftssystem med den statliga bibliotekersättningen ägnad att hämma den senares vidare utveckling. Sedan motionen väckts har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen införande av s. k. översättarpennning som en utbyggnad av bibliotekersättningen, hittills avsedd endast för originalförfattare. FLYCO har länge betraktat denna påbyggnad som mycket angelägen och har vidare sedan sin tillkomst verkat för att bibliotekspenningen höjes åtminstone till vad som förutsattes i Bokutredningens ursprungliga förslag i ämnet, nämligen till 5 öre per volym emot hittills endast 3 öre. Då FLYCO alltjämt bedömer det som en närliggande utsikt, att det nuvarande ersättningsystemet — som vi anser ha slagit väl ut i sin tillämpning genom Sveriges författarfond, fränsett dess begränsning — blir väsentligt utbyggt, finner FLYCO inte tiden inne att förorda förslag om att komplettera bibliotekersättningen enligt principiellt andra grunder.

Kungl. Maj:t har vidare i propositionen nr 1 under åttonde huvudtiteln (punkterna 249—255) föreslagit riksdagen att anvisa vissa anslag till högre konstnärlig utbildning.

I samband härmed har utskottet till behandling förehått vissa i anslutning till respektive anslagspunkter i det följande redovisade motioner.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 56, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 17 februari 1961, föreslagit riksdagen att för budgetåret 1961/62 under åttonde huvudtiteln anvisa

- till Statens konstråd ett anslag av 20 000 kronor,
- till Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader ett reservationsanslag av 400 000 kronor,
- till Stipendier åt utövande konstnärer ett reservationsanslag av 230 000 kronor,
- till Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek ett förslagsanslag av 1 180 000 kronor,
- till Stipendier åt utövande tonsättare ett reservationsanslag av 230 000 kronor.

I samband med propositionen nr 56 har utskottet till behandling förehått dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Källqvist m. fl.* (I:564) och den andra inom andra kammaren av herrar *Rydén* och *Nyberg* (II: 678), i vilka hemställts, att riksdagen måtte

1. besluta att staten vid utförandet av offentliga byggnader skall avsätta en procent av byggkostnaderna för konstnärlig utsmyckning samt
2. för budgetåret 1961/62 under åttonde huvudtiteln anvisa
 - till Statens konstråd ett anslag av 20 000 kronor,
 - till Stipendier åt utövande konstnärer ett reservationsanslag av 230 000 kronor,

till Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek ett förslagsanslag av 1 507 000 kronor,

till Stipendier åt utövande tonsättare ett reservationsanslag av 230 000 kronor,

till Stipendier åt andra konstnärer ett reservationsanslag av 150 000 kronor,

till Ersättning åt svenska tonsättare för beställningsarbeten ett anslag av 40 000 kronor,

till Ersättning åt svenska dramatiker för beställningsarbeten ett anslag av 40 000 kronor;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sveningsson* (I: 565) och den andra inom andra kammaren av herr *Björkman* och fröken *Wetterström* (II: 677), i vilka, under hänvisning jämvel till de i det föregående redovisade motionerna I: 424 och II: 465, hemställts, att riksdagen måtte för budgetåret 1961/62 under åttonde huvudtiteln anvisa

till Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader ett reservationsanslag av 600 000 kronor,

till Stipendier åt utövande konstnärer ett reservationsanslag av 400 000 kronor,

till Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek ett förslagsanslag av 1 640 000 kronor,

till Stipendier åt utövande tonsättare ett reservationsanslag av 400 000 kronor;

dels ock en inom andra kammaren av herr *Johansson* i Stockholm m. fl. väckt motion (II: 679), vari hemställts, att riksdagen med bifall till propositionen nr 56 skall hemställa till regeringen om förslag om skyndsamt inrättande av en central, statlig kulturfond, som handhar administrationen och fördelningen av de olika understödsformerna för det fria kulturarbetet och skapande konstnärlig verksamhet.

Beträffande motiveringarna för de motionsvis gjorda yrkandena får utskottet hänvisa till motionerna II: 678, II: 677 och II: 679.

Utskottet kommer att under punkterna 1—7 behandla vissa anslag till konstnärlig utbildning och under punkten 8 vissa anslag till stöd åt konstnärlig, litterär och musikalisk verksamhet.

1:o) **Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har i propositionen nr 1 under åttonde huvudtiteln (punkt 249, s. 544 och 545 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet för den 3 januari 1961) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för akademien för de fria konsterna med konsthögskolan, som föranledes av vad departementschefen

anfört, dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för akademien för de fria konsterna med konsthögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62, dels ock till Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Avlöningar för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 599 000 kronor eller 83 300 kronor mer än för innevarande budgetår.

Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda förslag avser — förutom automatiska utgiftsökningar — inrättande av ytterligare en professur i skulptur i ABq 23, ökning av medelsanvisningen till undervisningen i trädgårdskonst med 2 000 kronor samt anvisande av ett arvode av 2 000 kronor till en litografisk tryckare.

Utskottet, som tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag under nu ifrågavarande punkt, hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för akademien för de fria konsterna med konsthögskolan, som föranledes av vad departementschefen anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för akademien för de fria konsterna med konsthögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	345 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	65 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	64 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	116 100
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	8 200
Summa kronor	599 000

c) till Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Avlöningar för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 599 000 kronor.

2:o) **Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 250, s. 545 och 546), vilket innebär en anslagshöjning med 1 600 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Omkostnader för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 109 000 kronor.

3:o) Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Undervisningsmateriel m. m. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 251, s. 546—548), vilket avser sammanförande med nu förevarande reservationsanslag av medel till elevernas studieresor och till kostbidrag åt mindre bemedlade elever — för vilka ändamål nu finns uppförda två särskilda anslagsposter under reservationsanslaget till Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Stipendier m. m. — samt i anslagshänseende innebär en höjning med 8 200 kronor i jämförelse med den sammanlagda medelsanvisningen under förevarande reservationsanslag och de båda anslagsposterna för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Undervisningsmateriel m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

4:o) Musikaliska akademien med musikhögskolan: Avlöningar. Kungl. Maj:t har (punkt 252, s. 548—552) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för musikaliska akademien med musikhögskolan, som föranledes av vad departementschefen anfört, dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för musikaliska akademien med musikhögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62, dels ock till Musikaliska akademien med musikhögskolan: Avlöningar för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 2 027 000 kronor eller 351 000 kronor mer än för innevarande budgetår.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Bengtson* och *Lundström* (I: 197) och den andra inom andra kammaren av herr *Kellgren m. fl.* (II: 324), i vilka hemställts, såvitt här är i fråga, att riksdagen måtte besluta att för Musikaliska akademien med musikhögskolan för budgetåret 1961/62 1) till Förbättring och utökning av undervisningen m. m. vid musikhögskolan höja avlöningsstaten med ett belopp av 65 900 kronor, 2) till Utbyte av två med årsarvoden förenade lärartjänster, den ena i musikens historia med estetik, den andra i musikalisk formlära med undervisningskyldighet i musikhistoria, mot en lektorstjänst i Ae 24 i musikhistoria och musikalisk formlära höja avlöningsstaten med 7 319 kronor, 3) till ersättning för Examination enligt de för arvoden åt biträdande lärare gällande grunderna höja avlöningsstaten med 15 500 kronor.

Beträffande motiveringarna för de motionsvis gjorda yrkandena får utskottet hänvisa till motionen II: 324.

Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda förslag avser — förutom automatiska utgiftsökningar — i huvudsak följande:

- 1) ändring av anställningsformen för en lärare i harmonilära samt musik- och gehörslära, en lärare i pianopedagogik och en lärare i rytmik och solfège från biträdande lärare till extra ordinarie lärare, dock med visst förbehåll för tillsättningen av tjänsten i harmonilära samt musik- och gehörslära,
- 2) förstärkning av musikhögskolans kontorspersonal med en tjänst som kontorsbiträde i reglerad befordringsgång,
- 3) uppräknig av medelsanvisningen till den praktisk-pedagogiska utbildningen med i runt tal 3 000 kronor,
- 4) anvisande av i runt tal 103 000 kronor för utbildning av musikfurirer till musikunderofficerare (kostnad vid full utbyggnad i runt tal 265 000 kronor),
- 5) beräkning av medel för en för doktor philosophiae Ernst Emsheimer personlig tjänst i lönegrad Ae 26 som föreståndare för musikhistoriska museet.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt och har alltså icke ansett sig böra biträda yrkandet i motionerna I: 197 och II: 324 om ytterligare anslagshöjning för skilda ändamål med sammanlagt 88 719 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 197 och II: 324, såvitt här är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för musikaliska akademien med musikhögskolan, som föranledes av vad departementschefen anført,

b) godkänna följande avlöningsstat för musikaliska akademien med musikhögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	709 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	6 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	956 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	325 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	30 400
	Summa kronor 2 027 000

c) till *Musikaliska akademien med musikhögskolan: Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 2 027 000 kronor.

5:o) **Musikaliska akademien med musikhögskolan: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 253, s. 552), vilket innebär en anslagshöjning med 2 700 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Musikaliska akademien med musikhögskolan: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 107 000 kronor.

6:o) **Musikaliska akademien med musikhögskolan: Inköp och bindning av böcker och musikalier samt underhåll och vård av instrument.** Kungl. Maj:t har (punkt 254, s. 552 och 553) föreslagit riksdagen att till detta ändamål för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 51 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 4 500 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft de under punkten 4 redovisade motionerna I: 197 och II: 324, i vilka, såvitt här är i fråga, hemställts, att riksdagen måtte besluta att för musikaliska akademien med musikhögskolan för budgetåret 1961/62 till Inköp och bindning av böcker och musikalier samt underhåll och vård av instrument utöver vad som i årets statsverksproposition föreslagits höja anslaget med 4 500 kronor.

Beträffande motiveringen för det motionsvis gjorda yrkandet får utskottet hänvisa till motionen II: 324.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt och har icke funnit sig böra tillstyrka bifall till det i motionerna I: 197 och II: 324, såvitt här är i fråga, gjorda yrkandet.

Utskottet hemställer förty,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 197 och II: 324, såvitt här är i fråga, till *Musikaliska akademien med musikhögskolan: Inköp och bindning av böcker och musikalier samt underhåll och vård av instrument* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 51 000 kronor.

7:o) **Bidrag till musikkonservatoriet i Göteborg.** Kungl. Maj:t har (punkt 255, s. 553 och 554) föreslagit riksdagen att till Bidrag till musikkonservatoriet i Göteborg för budgetåret 1961/62 anvisa ett anslag av 135 000 kronor eller samma belopp som för innevarande budgetår.

I samband härmed har utskottet till behandling förehått två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fröken *Mattson m. fl.* (I: 319) och den andra inom andra kammaren av fröken *Elmén m. fl.* (II: 370), i vilka hemställts, att riksdagen måtte till bidrag till musikkonservatoriet i Göteborg för budgetåret 1961/62 under åttonde huvudtiteln anvisa ett anslag av 205 000 kronor.

Beträffande motiveringen för det motionsvis gjorda yrkandet torde få hänvisas till motionen II: 370.

Utskottet. Statsmakternas beslut förra året om rätt för bland andra eleverna vid musikkonservatoriet i Göteborg till naturastipendier och till räntefria lån ur statens lånefond för universitetsstudier har uppenbarligen för denna elevkategori varit av stort värde liksom det betytt och kommer att betyda en icke oväsentlig ökning av den statliga medelsanvisningen för berörda ändamål. Genom den likaledes förra året beslutade höjningen av här ifrågakarande bidragsanslag har i viss mån tillskapats möjligheter till konsolidering och utvidgning av verksamheten vid konservatoriet. Utskottet är emellertid medvetet om att en ytterligare höjning — med hänsyn framför allt till lärarnas nuvarande lönevillkor — kan befinnas motiverad. Utskottet har likväl icke funnit sig böra förorda en förstärkning av anslaget till konservatoriet redan för nästa budgetår, varför utskottet avstyrker bifall till det i motionerna I: 319 och II: 370 framställda yrkandet. Anslaget bör följaktligen i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag uppföras med ett oförändrat belopp av 135 000 kronor. Utskottet utgår emellertid från att Kungl. Maj:t, helst till nästa års riksdag, skall finna möjlighet att föreslå den höjning av anslaget, som kan befinnas lämplig och skälig.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 319 och II: 370, till *Bidrag till musikkonservatoriet i Göteborg* för budgetåret 1961/62 anvisa ett anslag av 135 000 kronor.

8:o) **Vissa anslag till stöd åt konstnärlig, litterär och musikalisk verksamhet.** Beträffande innehållet i propositionen nr 56 torde i huvudsak få hänvisas till propositionen. Här skall endast redovisas den i propositionen i särskild tablå intagna sammanfattningen av statens nuvarande insatser inom de ersättnings- och stödformer, som behandlats i propositionen, även som i huvuddrag vad departementschefen anført i ämnet (s. 20—28).

Av förutnämnda tablå inhämtas följande beträffande nuvarande ersättnings- och stödformer till konstnärlig, litterär och musikalisk verksamhet.

Ändamål	Belopp
I. Ersättning åt författare för utlåning av deras verk genom bibliotek	
a) 3 öre/ersättningsberättigat boklån med nu beräknad utlåningsfrekvens	900 000
b) 12 öre/ersättningsberättigat referensexemplar med nuvarande antal sådana	120 000
II. Stipendier	
Stipendier åt utövande konstnärer	
a) 10 arbetsstipendier à 3 000	80 000
b) större stipendier än 3 000, tillhopa	50 000
c) 3 resestipendier à 7 200	21 600
Stipendier åt utövande tonsättare	
a) pensioner + resestipendier (4 respektive 2 stycken) = 16 000 + 15 000	31 000
b) stipendier (lägst 5 000, högst 10 000), tillhopa	49 000
III. Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader m. m.	
a) utsmyckningen	200 000
b) administrationen	14 800
<hr/> Summa kronor	
1 416 400	

Efter att först ha redovisat vissa principiella synpunkter på frågan om det allmännas engagemang inom den sektor av kulturlivet, som omfattar det konstnärliga skapandet (s. 20 och 21), framhåller *departementschefen* följande.

De faktorer som jag här pekat på är enligt min mening ägnade att belysa och markera samhällets ansvar på ett visserligen begränsat men mycket betydelsefullt område av kulturlivet. Att ange en bestämd gräns, exempelvis i fråga om storleksordningen av de ekonomiska engagemang staten på längre sikt bör ikläda sig, finner jag föga meningsfullt. Såsom jag framhöll i fjol vid anmälan av frågan om ökade anslag till konst och musik bör statens insatser kunna ske i många former; de bör dock genomföras successivt och därvid med koncentration på ett mindre antal åtgärder åt gången.

Departementschefen framlägger härefter ett konkret program för statens handlande på det aktuella området av kulturlivet. Innebörden av ett sådant program antyddes redan vid departementschefens behandling i fjol av ifrågakvarande anslag. Sammanfattningsvis anges huvudpunkterna i programmet sålunda.

Den första punkten gäller stöd i skilda former åt blivande utövare av konstnärliga yrken under deras utbildning. Jag vill erinra om att statsmakterna genom beslut i fjol delvis tillgodosett denna punkt; jag torde i det följande få rekapitulera innebörden av ifrågakvarande åtgärder.

Den andra punkten avser ett förstärkt stöd åt utövare av konstnärliga yrken dels genom ökning av antalet stipendier, i första hand arbetsstipendier, dels genom en sådan avvägning av stipendiebelopp och villkor, att stipendierna i tillfredsställande grad kan fylla uppgiften att främja innehavarens önskan om samling inför en uppgift, studier, resor etc.

Den tredje punkten gäller insatser för att öka den offentliga konsumtionen av konstnärlig produktion av olika slag, i första hand genom förstärkning av inköps- och beställningsanslag.

Som en ytterligare central punkt i ett mera långsiktigt handlingsprogram på detta område ser jag naturligtvis en förstärkning av de krafter, som syftar till en breddning av kulturmiljön och en effektiv kulturdistribution över huvud taget. I blickfältet kommer härvid skolans, det högre utbildningsväsendets och det fria bildningsarbetets utveckling, särskilt i fråga om initiativ för främjande av den estetiska fostran. Givetvis är också strävanden att förbättra de instrument för kulturdistributionen, som utgöres av våra teatrar, bibliotek, museer och liknande institutioner med kulturförmedlande uppgifter, ett viktigt led i detta samhällsarbete på lång sikt. Har man inte även denna punkt i programmet klart i sikte, så riskerar den konstnärliga verksamheten att mer eller mindre isoleras och därmed bli ett självändamål.

Fjölårets av statsmakterna fattade beslut om ökat stöd åt konst och musik kan, framhåller departementschefen, betraktas som en första etapp av det förut angivna handlingsprogrammet. De ökade resurser för budgetåret 1961/62 — innebärande höjningar av nu utgående anslag med i runt tal sammanlagt 650 000 kronor — som departementschefen i propositionen nr 56 förordar för insatser i form av en andra etapp i överensstämmelse med det skisserade handlingsprogrammet, bör enligt departementschefens uppfattning helt koncentreras till programmets andra och tredje punkter. Beträffande programmets första punkt erinras om att frågan om det studiecensurerna för närvarande överväges av särskilda sakkunniga.

Vid avvägningen mellan olika tänkbara alternativ för fördelning av den antydda anslagsförstärkningen har departementschefen kommit till det resultatet i huvudsak, att i denna etapp en väsentlig del av förstärkningen bör avse arbetsstipendier för utövande tonsättare samt konstnärer inom de bildande konsternas område. Härtill bör komma s. k. biblioteksersättning åt en kategori utövare av litterär verksamhet, som hittills stått utanför gällande ersättningssystem, nämligen översättarna. Därjämte bör en väsentlig del disponeras för förstärkning av det anslag, som användes för den konstnärliga utsmyckningen av statliga byggnader.

I detta sammanhang understryker departementschefen det angelägna i att statsmakterna under kommande år söker avdela ytterligare resurser för ändamål av den karaktär som det här är fråga om och anför därom följande.

Av vad jag nyss angivit om den huvudsakliga fördelningen av den föreslagna anslagshöjningen för nästa budgetår framgår att jag nu inte — frånsett översättarna — gått utanför de kategorier av utövare av konstnärliga yrken, som i dag kan få stöd eller ersättning av här avsett slag. Det är uppenbart, att ytterligare grupper inom den fria sektorn i framtiden bör kunna inrymmas i ett stipendiesystem och att den offentliga konsumtionen bör kunna inriktas också på annan konstnärlig produktion än den som avses

med nuvarande anslag. Jag behöver endast som exempel nämna dramatiker, koreografer, illustratörer, filmskapare, regissörer, skådespelare och tonkonstnärer för att därmed ha antytt den önskvärda breddningen.

I den mån ytterligare resurser framdeles kan komma att disponeras för skilda stödåtgärder på detta område synes det angeläget att frågan om den praktiska fördelningen och administrationen av de samlade resurserna omprövas. För närvarande ombesörjes utdelningen av stipendier m. m. ur den fria delen av författarfonden av fondens styrelse. De större tonsättarstipendierna liksom motsvarande stipendier inom måleri m. m. utdelas av Kungl. Maj:t efter förslag av musikaliska akademien respektive konstakademien. Utsmyckningsanslaget disponeras av statens konstråd. Allteftersom de disponibla resurserna för dessa och liknande ändamål kan öka, kan det antas att de nuvarande institutionerna kommer att visa sig mindre ändamålsenliga för de mångskiftande uppgifter, som det då blir fråga om.

Departementschefens förslag till åtgärder till stöd åt konstnärlig, litterär och musikalisk verksamhet för budgetåret 1961/62 kan sammanfattas på följande sätt.

Förslag framlägges om ersättning åt översättare för utlåning av deras verk genom bibliotek. Ersättningen, som avses utgå med ett öre per lån av översatt verk och fyra öre per översatt referensexemplar, föreslås tillfalla författarfondens s. k. fria del. Den sammanlagda utgiftsökningen här för uppgår till i runt tal 200 000 kronor.

Vidare föreslås en avsevärd förstärkning av det hittillsvarande stipendiestödet åt utövande tonsättare och konstnärer inom måleri m. m. med tyngdpunkten lagd på större arbetsstipendier. Kostnadsökningarna uppgår till respektive 150 000 kronor och 128 400 kronor.

Slutligen framlägges förslag om en fördubbling av anslaget till Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader. Anslaget föreslås sålunda nästa budgetår bli uppfört med 400 000 kronor. Det särskilda anslaget till statens konstråd föreslås i samband härmed höjt till 20 000 kronor.

Den erforderliga sammanlagda anslagsökningen för de sålunda föreslagna åtgärderna beräknas till 644 000 kronor, varvid hänsyn också tagits till automatiska utgiftförändringar under anslaget till Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek.

Utskottet finner det mycket tillfredsställande att förslag kunnat framläggas om en väsentlig ökning av de statliga insatserna för främjande av den konstnärliga, litterära och musikaliska verksamheten i vårt land. De nu förordade åtgärderna kompletterar enligt utskottets mening väl den första utbyggnadsetapp för innevarande budgetår, till vilken grunden lades genom fjolårets riksdagsbeslut om ökat stöd åt konst och musik. Av särskilt värde är, att den statliga kulturpolitiken på hithörande fält genom det handlingsprogram, som i propositionen utformats, fått en fast och målmedveten inriktning. Självfallet kan emellertid åsikterna om i vilken takt och i vilken form ett sådant handlingsprogram skall förverkligas diskuteras. Detta framgår inte minst av det stora antal motionsvis framställda förslag som vid årets riksdag väckts i ämnet.

Utskottet redovisar till en början sina ställningstaganden till de olika motionsyrkandena samt, i den mån desamma hänför sig till bestämda punkter i Kungl. Maj:ts förslag för nästa budgetår, även till dessa förslag.

Beträffande anslaget till Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader har Kungl. Maj:t föreslagit en fördubbling av anslagsmedlen, motsvarande en anslagsökning med 200 000 kronor. I motionerna I: 315 och II: 314 har hemställts, att riksdagen måtte besluta att staten vid utförandet av offentliga byggnader skall avsätta en procent av byggnadskostnaderna för konstnärlig utsmyckning. I motionerna I: 564 och II: 678 har i förevarande avseende samma förslag framförts.

Utskottet hyser i och för sig förståelse för motionärernas krav på en väsentlig ökning av statens insatser på förevarande område. Utskottet har emellertid vid sina överväganden kommit till den uppfattningen, att en successiv höjning av det nuvarande riksstatsanslaget för ändamålet är att föredraga framför en återgång till enprocentregeln. Utskottet, som förutsätter att det skall visa sig möjligt för Kungl. Maj:t att efter fortsatta medelsavvägningar framlägga förslag härom, avstyrker alltså bifall till yrkandena i motionerna I: 315 och II: 314 samt I: 564 och II: 678 i nu förevarande hänseende. Utskottet har icke heller funnit sig böra tillstyrka bifall till yrkandet i motionerna I: 565 och II: 677 om anvisande av ett reservationsanslag av 600 000 kronor till Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader. Denna ytterligare höjning med 200 000 kronor utöver Kungl. Maj:ts förslag skulle enligt motionärerna ernås genom en motsvarande reduktion av det av Kungl. Maj:t föreslagna anslaget till ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek.

Förslaget i motionerna I: 315 och II: 314 beträffande medelsanvisningen till konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader överensstämmer med Kungl. Maj:ts i propositionen nr 56 framställda förslag och bör alltså icke föranleda någon riksdagens åtgärd.

Till stipendier åt envar av kategorierna utövande konstnärer respektive utövande tonsättare har i motionerna I: 565 och II: 677 föreslagits anvisande av ett reservationsanslag av 400 000 kronor eller 170 000 kronor mer än vad Kungl. Maj:t föreslagit. Utskottet, som får erinra om att Kungl. Maj:ts förslag innebär en höjning av anslagsmedlen till stipendier åt ifrågasvarande utövande konstnärer och tonsättare med inte mindre än 128 400 kronor respektive 150 000 kronor, biträder Kungl. Maj:ts förslag härutinnan och avstyrker alltså bifall till motionerna I: 565 och II: 677 i nu berörda delar.

I motionerna I: 424 och II: 465 har förslag framlagts, att riksdagen skulle besluta införa en låntagaravgift för allmänheten vid boklån från landsbibliotek, statsunderstödda folkbibliotek och skolbibliotek, varigenom enligt motionärerna uppskattningsvis för helt år 2 000 000 kronor skulle kunna tillföras författarna utöver till dem nu utgående statsanslag. Riksdagen har

både 1954 och 1955 avvisat motionsvis framförda förslag om att ersättningen till författarna skulle bestridas genom låntagaravgifter. Statsutskottet erinrade, som statskontoret i sitt tidigare redovisade remissyttrande påpekat, i utlåtandet nr 105 vid 1954 års riksdag om att detta alternativ avvisats av samtliga sakkunnigutredningar, som sysslat med denna fråga. Utskottet framhöll därvid bland annat, att ett system med låntagaravgifter skulle medföra en i många avseenden betungande administrativ börda för biblioteken, och ansåg för sin del icke anledning förefinnas att för bestridande av ersättningen frångå den redan år 1930 stadfästa principen, att utlåningen skulle vara avgiftsfri. Även om motionärerna nu åsyftar icke främst att ersätta men väl att komplettera gängse form för den statliga ersättningen åt författarna har utskottet emellertid icke funnit skäl ändra sin i nyssnämnda utlåtande 1954:105 intagna ståndpunkt. Utskottet får även erinra om att berörda författarorganisationer i avgivna yttranden icke ansett sig böra tillstyrka motionsyrkandet. Utskottet avstyrker alltså bifall till motionerna I: 424 och II: 465.

I motionerna I: 564 och II: 678 har förslag framlagts om en höjning av anslaget till ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek med 327 000 kronor utöver vad Kungl. Maj:t förordad. Höjningen hänför sig till en ökning av ersättningen till författare med ett öre per boklån och motsvarande ersättning för utnyttjande av referensböcker.

Vidare har i motionerna I: 565 och II: 677, under hänvisning jämväl till de nyssnämnda motionerna I: 424 och II: 465 och den i dem förordade låntagaravgiften, bland annat föreslagits anvisande av ett 460 000 kronor högre anslag till ersättning åt ifrågavarande författare m. fl. än vad Kungl. Maj:t föreslagit för nästa budgetår. Höjningen ernås enligt motionärerna genom att i låntagaravgifter tänkes inflyta 1 000 000 kronor från den 1 januari 1962 under det att riksstatsanslaget, sådant det föreslagits av Kungl. Maj:t, minskas med 540 000 kronor.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag om en förstärkning av anslagsmedlen för förevarande ändamål med 160 000 kronor och avstyrker alltså bifall till motionerna I: 564 och II: 678 samt I: 565 och II: 677 i nu berörda delar.

De ytterligare förslag till anslag, avsedda för stipendier åt »andra konstnärer» (koreografer, filmskapare, skådespelare, konsthantverkare m. fl.) samt för ersättning åt svenska tonsättare och svenska dramatiker för beställningsarbeten, vilka framlagts i motionerna I: 564 och II: 678, är i och för sig samtliga värda beaktande. Utskottet får emellertid erinra om att departementschefen själv ansett det vara uppenbart, att ytterligare grupper av utövare av konstnärliga yrken framdeles bör inrymmas i ett stipendiesystem och att den offentliga konsumtionen bör kunna inriktas på annan konstnärlig produktion än den som avses med nuvarande anslag. Utskottet, som delar departementschefens sålunda redovisade uppfattning, har icke

ansett sig böra tillstyrka bifall till förslagen i motionerna I: 564 och II: 678 om anslag för ifrågakvarande ändamål redan från och med nästa budgetår.

I motionen II: 375 har framställts yrkande om beräkning av ett anslag av 2 067 000 kronor till Stöd åt konstnärlig, litterär och musikalisk verksamhet »i avbidan på proposition i ämnet», innebärande en höjning av det i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln, punkten 5, beräknade anslaget för ändamålet med 50 000 kronor, avsedda för understöd till dramatiska författare av hög kvalitet. Då detta yrkande sedermera i anledning av propositionen nr 56 icke förnyats torde motionen II: 375 icke böra till någon riksdagens åtgärd föranleda.

I motionen II: 679 har förslag framlagts, som syftar till att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle hemställa, att en central statlig kulturfond med uppgift att administrera och fördela de olika understödsformerna för det fria kulturarbetet och den skapande konstnärliga verksamheten skyndsamt skall inrättas. Utskottet får med anledning härav framhålla, att departementschefen, såsom i det föregående redovisats, uppmärksammat detta spörsmål och påvisat angelägenheten av att frågan om den praktiska fördelningen och administrationen av de samlade resurserna för skilda stödåtgärder omprövas. Vid sådant förhållande avstyrker utskottet bifall till det i motionen II: 679 gjorda yrkandet.

Utskottet biträder vad i propositionen nr 56 i övrigt föreslagits, innefattande bland annat anvisande av ett anslag av 20 000 kronor till Statens konstråd.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

I. att riksdagen må till *Statens konstråd* för budgetåret 1961/62 anvisa ett anslag av 20 000 kronor;

II. att motionerna I: 315 och II: 314 samt I: 564 och II: 678, sistnämnda båda motioner i vad de avse tillämpning av den s. k. enprocentregeln vid konstnärlig utsmyckning av offentliga byggnader, icke må av riksdagen bifallas;

III. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 565 och II: 677, i vad de avse medelstildelningen till konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader, till *Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor;

IV. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 565 och II: 677, i vad de avse medelstildelningen till stipendier åt utövande konstnärer, till *Stipendier åt utövande konstnärer* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 230 000 kronor;

V. att motionerna I: 424 och II: 465 icke må av riksdagen bifallas;

VI. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionerna I: 564 och II: 678 samt I: 565 och II: 677, samtliga motioner i vad de avse medelstildelningen till ersättning åt författare m. fl., till *Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 180 000 kronor;

VII. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 565 och II: 677, i vad de avse medelstildelningen till stipendier åt utövande tonsättare, till *Stipendier åt utövande tonsättare* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 230 000 kronor;

VIII. att motionerna I: 564 och II: 678, i vad de avse ett särskilt reservationsanslag till stipendier åt andra konstnärer, icke må av riksdagen bifallas;

IX. att motionerna I: 564 och II: 678, i vad de avse ett särskilt anslag till ersättning åt svenska tonsättare för beställningsarbeten, icke må av riksdagen bifallas;

X. att motionerna I: 564 och II: 678, i vad de avse ett särskilt anslag till ersättning åt svenska dramatiker för beställningsarbeten, icke må av riksdagen bifallas;

XI. att motionen II: 375 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

XII. att motionen II: 679 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 16 maj 1961

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Näsström, Einar Persson, Ivar Johansson, Birger Andersson, fröken Andersson, herrar Thun, Bergman, Holmqvist, Rikard Svensson, Anders Johansson, Söderberg, Edström, Lundström, Sundin och Kaijser; samt

från a n d r a kammaren: herrar Staxäng, Gustafsson i Stockholm, Karlsson i Olofström, Svensson i Stenkyrka, Blidfors, Ståhl, Nilsson i Göingegården, fröken Elmén, fröken Olsson, herrar Arvidson, Larsson i Hedenäset, fru Holmberg, herrar Blomkvist, Löfroth och Berg.

Reservationer

1) vid *punkten 7* (Bidrag till musikkonservatoriet i Göteborg) av herr *Bergman* och fröken *Elmén*.

2) vid *punkten 8* (Vissa anslag till stöd åt konstnärlig, litterär och musikalisk verksamhet) av herrar *Anders Johansson* och *Edström* samt fröken *Elmén*, vilka ansett

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 14, som börjar med »Utskottet hyser» och slutar med »genom bibliotek», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Motionärerna har i nämnda hänseende åberopat det beslut, riksdagen i enlighet med Kungl. Maj:ts proposition nr 1937:157 fattade beträffande den konstnärliga utsmyckningen av offentliga byggnader. Detta beslut innebär, att riksdagen vid beviljandet av anslag till statliga byggnader regelmässigt i anslaget skulle inbegripa ett icke alltför ringa belopp för konstnärlig utsmyckning, i allmänhet ej understigande en procent av byggnadskostnaderna. Av skäl, som närmare redovisats i propositionen nr 56, har emellertid de av 1937 års riksdag godkända principerna för anslagsgivningen på förevarande område sedermera övergivits.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att den hittillsvarande formen för anslagsgivning till konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader i dagens läge icke kan anses helt tillfredsställande. Det synes därför utskottet angeläget, att staten övergår till en bidragsform, som bättre än den nuvarande tillgodoser det dubbla syftet att öka konstnärernas arbetsuppgifter och att tillskapa nya, konstnärliga värden. Därvidlag synes den i motionerna föreslagna återgången till den tidigare tillämpade procentregeln erbjuda en utväg. Visserligen kan, som motionärerna själva framhållit, en procentuell beräkningsmetod innebära vissa svårigheter i fråga om tillämpningen. Utskottet har emellertid för sin del kommit till den slutsatsen, att dessa svårigheter likväl inte är större, än att de efter närmare överväganden i samråd med konstnärsorganisationerna och statens konstråd bör kunna lösas på ett tillfredsställande sätt. Utskottet får därför föreslå riksdagen att i anledning av motionerna I: 315 och II: 314 samt I: 564 och II: 678 i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till nästa års riksdag i den riktning, motionärerna angivit. Utskottet vill i detta sammanhang uttala, att det synes både möjligt och lämpligt, att till grund för beräkningen av den totala statliga insatsen för konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader lägga en procent av de för året uppförda investeringsanslagen för dylika byggnader, utan att man därför behöver binda anslagsgivningen på sådant sätt, att varje enskilt byggnadsobjekt erhåller utsmyckning, som kostnads- mässigt svarar mot exakt en procent av dess produktionskostnad. Utskottet finner det även angeläget, att en procentregel icke utformas så, att utsmyckningen nödvändigtvis sker i direkt samband med själva byggnadskroppen. Det synes från flera synpunkter önskvärt, att de ifrågavarande anslagen även anlitas för att i en mindre direkt anslutning till byggnaderna skapa en för allmänheten tilltalande och konstnärligt värdefull miljö, exempelvis genom skulpturala verk.

För nästa budgetår synes i avvaktan på enprocentregelns tillämpning

den av Kungl. Maj:ts förordade anslagshöjningen av nu förevarande anslag böra godtagas. Utskottet tillstyrker alltså bifall till Kungl. Maj:ts förslag och har icke funnit sig böra förordade bifall till yrkandet i motionerna I: 565 och II: 677 om anvisande av ett reservationsanslag av 600 000 kronor till konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader. Denna ytterligare höjning med 200 000 kronor utöver Kungl. Maj:ts förslag skulle enligt motionärerna ernås genom en motsvarande reduktion av det av Kungl. Maj:t föreslagna anslaget till ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek.»

dels att den del av utskottets yttrande, som på s. 15 börjar med »I motionerna» och på s. 16 slutar med »nästa budgetår», bort ersättas med text av följande lydelse:

»I motionerna I: 564 och II: 678 har förslag framlagts om en höjning av anslaget till ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek med 327 000 kronor utöver vad Kungl. Maj:t förordat. Höjningen hänför sig till en ökning av ersättningen till författare med ett öre per boklån och motsvarande ersättning för utnyttjande av referensböcker, d. v. s. från 12 till 16 öre per volym, varav 10 öre bör gå till författarna och 6 öre till fonden.

Kungl. Maj:t har visserligen beträffande nu ifrågavarande anslag framlagt ett förslag, som tillgodoser ett gammalt önskemål från styrelsen för Sveriges författarfond, nämligen om införande av en biblioteksersättning till översättare, vilket förslag utskottet biträder. Lika angeläget är emellertid enligt utskottets mening att biblioteksersättningen nu höjes. Utskottet får erinra om att utskottet i sitt av riksdagen förra året godkända utlåtande 1960: 8 i anledning av då väckta motioner om en höjning av denna ersättning från tre till fem öre fann starka skäl tala för att detta krav i görligaste mån bleve tillgodosett. Utskottet, som funnit den i motionerna I: 564 och II: 678 föreslagna höjningen till fyra öre i nuvarande läge väl avvägd, tillstyrker bifall till detta förslag. Däremot har utskottet icke ansett sig böra tillstyrka bifall till motionerna I: 565 och II: 677, i vilka påyrkats en anslagshöjning genom tillskott av låntagaravgifter. Reservationsanslaget till ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek bör — med vederbörlig hänsyn till automatiska utgiftsförändringar — med hänsyn till vad utskottet nu förordat för nästa budgetår uppföras med $(1\,020\,000 + 160\,000 + 327\,000 =) 1\,507\,000$ kronor.

Utskottet delar departementschefens i propositionen framförda uppfattning, att samhällets kulturpolitiska uppgift bör syfta till ökat stöd åt konstnärlig verksamhet av olika slag. Därvid bör hänsyn tagas till det förhållandet, att flera konstnärsgupper befinner sig i en ekonomisk situation, fullt jämförbar med den, som gäller för andra konstnärskategorier, vilka tidigare kommit i åtnjutande av stöd från samhällets sida. Utskottet tillstyrker därför bifall till det i motionerna I: 564 och II: 678 föreslagna särskilda reservationsanslaget av 150 000 kronor till stipendier åt andra konst-

närer, d. v. s. koreografer, filmskapare, regissörer, skådespelare, exekutörer på det musikaliska området, dansare och konsthantverkare. Fördelningen av detta anslag bör enligt utskottets mening tills vidare ske genom en särskild stipendienämnd. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda närmare föreskrifter beträffande stipendiernas fördelning och utdelning ävensom de bestämmelser i övrigt, som må finnas erforderliga.

Utskottet anser även att möjligheterna till avsättning av konstnärliga produkter bör ökas. Härvidlag har i de nyssnämnda motionerna I: 564 och II: 678 framlagts förslag, som enligt utskottets mening är värda beaktande. Sålunda har där föreslagits, att staten genom beställningar av svensk dramatik och svensk musik borde stödja svenska författare och tonsättare. Utskottet förordar i enlighet med yrkanden i motionerna, att för vardera kategorien anvisas ett särskilt anslag av 40 000 kronor för beställningsarbeten genom teatrar och konsertgivande institutioner. Fördelningen av dessa belopp bör ske efter ansökan från vederbörande institution genom teaterrådet respektive musikaliska akademien.»

dels ock att utskottets hemställan i nedan angivna delar bort ha följande lydelse:

»II. att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 315 och II: 314 samt I: 564 och II: 678, sistnämnda båda motioner i vad de avse tillämpning av den s. k. enprocentregeln, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till nästa års riksdag om tillämpning av nämnda regel;

VI. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 564 och II: 678 ävensom med avslag å motionerna I: 565 och II: 677, samtliga motioner i vad de avse medelstilledningen till ersättning åt författare m. fl., till *Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 507 000 kronor;

VIII. att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 564 och II: 678, såvitt här är i fråga, till *Stipendier åt andra konstnärer* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor;

IX. att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 564 och II: 678, såvitt här är i fråga, till *Ersättning åt svenska tonsättare för beställningsarbeten* för budgetåret 1961/62 anvisa ett anslag av 40 000 kronor;

X. att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 564 och II: 678, såvitt här är i fråga, till *Ersättning åt svenska dramatiker för beställningsarbeten* för budgetåret 1961/62 anvisa ett anslag av 40 000 kronor;»